

manifiesto los episodios a través de los cuales la propia disciplina estética ha forjado un espacio propio de reflexión. Este aspecto es crucial, como señala Cabot en varias partes de su texto, pues denota una conexión íntima entre la noción de experiencia estética y la concepción crítica de la filosofía a cuyo amparo nacerá. La conexión entre reflexividad y experiencia estética permitirá a la disciplina estética sobrevivir a los diversos cambios que la noción de arte y de experiencia estética han experimentado. Sin ese impulso crítico la disciplina habría quedado obsoleta una vez que las condiciones de su objeto se transformaran.

La cuestión central es, entonces, la de delimitar el papel de la disciplina dadas las condiciones presentes señaladas por el propio Cabot en la primera parte de su libro. Si allí se nos decía que las marcas del mundo contemporáneo son, de un lado, la escisión entre sensibilidad y entendimiento y, de otro, la estetización generalizada, ¿cuál es el papel de la reflexión estética como herramienta crítica de un tipo de experiencia que desborda lo artís-

tico pero que lo tiene a su vez como punto de referencia? La posición de Cabot que en la introducción podría describirse de optimista con respecto a este papel —llegando a defender un papel central a la reflexión estética en el conjunto de los modos de pensar el mundo contemporáneo—, se modera hacia el final de su libro. Allí el autor llama la atención sobre la necesidad de entender la posible contribución de la Estética a la comprensión de los fenómenos estéticos contemporáneos como una aportación cuya legitimidad y valor dependen de una actitud crítica constante. Sólo si la disciplina Estética se mantiene alerta con respecto a cuáles hayan de ser sus límites y cómo haya de definir su objeto podrá servirnos para clarificar los fenómenos propios de un mundo donde la apariencia, que un día perteneció sólo al arte, parece haber cubierto de brillos, y también de sombras, otros ámbitos de la vida humana.

Maria José Alcaraz León
Universidad de Murcia

CORTADA HORTALÀ, Joan (2008)
La filosofia de Josep Maria Capdevila
(Scripta et Documenta, 77).

Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 232 p.

El llibre que ressenyem és bàsicament la tesi doctoral de Joan Cortada Hortalà, presentada al nostre Departament de Filosofia l'any 2007 i dirigida pel professor Josep M.L. Udina. Qui va ser Josep Maria Capdevila i Balançó? Va néixer a Olot l'any 1892. Després d'estudiar el Batxillerat a Olot, va fer la carrera de dret, a Barcelona (la va acabar a Múrcia); però el seu veritable interès era la filosofia i les lletres. Va ser deixeble d'Antoni Rubió i Lluch, Jaume Serra i Hünter i, sobretot, Eugeni

d'Ors. Juntament amb Joan Crexells va ser professor assistent del Seminari de Filosofia que dirigia d'Ors. Col·laborà en diverses publicacions de l'època, va ser fundador i director del diari catòlic *El matí* (1929-1936). Acabada la Guerra Civil, després de passar una temporada a França, hagué d'exiliar-se a Colòmbia. A Cali es dedicà sobretot a la docència. Després de més de 25 anys, tornà a Barcelona l'any 1965, amb una salut delicada. Morí a Banyoles el dia 3 de gener de 1972. Va deixar una exten-

sa obra periodística, llibres i manuscrits fins ara inèdits. Algunes de les seves obres més interessants des del punt de vista filosòfic són *Poetes i crítics*, *Amics i terra amiga*, *En el lllindar de la filosofia*, *Eugeni d'Ors. Etapa barcelonina (1906-1920)*, *Estudis i lectures*, *Del retorn a casa*. Efectivament, en paraules de Maurici Serrahima (pàg. 14),

l'obra purament filosòfica de Capdevila és més aviat escassa. Uns quants assaigs. I un llibre petit, si bé raonat; no pas un manual, sinó una introducció. I prou. El fet pot resultar sorprenent, perquè disposava d'una preparació filosòfica excepcional, i tot el que va fer tenia com a base un fonament filosòfic; sembla evident que a res més no va dedicar tantes hores de meditació. Però ho explica el fet que, per a ell, la filosofia no era en cap sistema, sinó en una recerca incessant de la veritat, per tots els camins possibles.

Mostrar aquest «fonament filosòfic» és precisament, si més no en part, l'objectiu del llibre de Cortada. El llibre *La filosofia de Josep Maria Capdevila* és format per una *Nota prèvia* (7-10), en la qual l'autor explica la gènesi del seu interès per la filosofia de Capdevila i l'origen de la tesi; la *Introducció* (11-18), que explicita el tipus d'estudi que durà a terme; un primer capítol, *L'home i l'obra* (19-40), que ressegueix el fil biogràfic de Capdevila; un segon capítol, *Gènesi de la formació ideològica* (41-96), que estudia per etapes la formació de Capdevila (fins a l'any 1920). Un tercer capítol, intitulat *Mons ideològics: divergències i confluències* (97-133), analitza conceptes fonamentals del pensament de Capdevila, com són *sinceritat*, *aparença i realitat*, *valor*, *bé i mal*, *utilitat del saber*. Segurament el capítol quart, *Idees estètiques* (135-202), examina l'aspecte més interessant del pensament de Capdevila. Llegeix a la pàgina 199:

La bellesa se'ns mostra, de distintes maneres, en cadascun dels àmbits de la realitat. Les reflexions estètiques de Capdevila no defugen les dificultats pròpies de la matèria, a les quals procura donar explicació, i mostren alhora una actitud personal que parteix de l'opció, en el pensament i en la vida, pels «misteris de llum». I tal vegada per això el nostre autor pugui presumir de cloure l'article «Bellesa i veritat» fent seves les paraules del poeta: «Alcem els cors, companys, que tot és bell».

Recordem que, de Josep Maria Capdevila, Josep Pla digué: «Home de molt bon gust, molt clar de pensament, amb una ploma neta, ondulant i airejada» (91). El llibre es clou amb una *Digressió: a propòsit del punt de partença de la filosofia i de l'obra inacabada* (203-221). Les *Abreviatures* (5-6) utilitzades, la *Bibliografia consultada* (223-230) i l'*Índex* (231-232) completen el llibre.

El llibre de Joan Cortada sobre la filosofia de Capdevila, juntament amb la biografia que li dedicà Maurici Serrahima (*Josep Maria Capdevila, assaig biogràfic*. Barcelona: Barcino, 1974) i l'estudi sobre el vessant més literari i estètic de la seva obra, de Joan Carreres i Péra (*Josep Maria Capdevila. Ideari i poètica*. Barcelona: Publicacions de l'Abadia de Montserrat, 2003), formen una trilogia indispensable per al coneixement d'aquest intel·lectual català i alhora un fonament sòlid per a ulteriors recerques d'aspectes concrets de la rica obra publicada o inèdita de Josep Maria Capdevila.

Amb tot, s'ha escolat algun error tipogràfic. Com escriu l'autor el seu nom?: «Joan Cortada i Hortalà», com en la coberta, o «Joan Cortada Hortalà», com en la pàgina del títol [=3]? En la pàgina 93 llegim «Nietzsche» i «Nietzsche» en comptes de «Nietzsche»; o «Xenius» per «Xènius». En la mateixa pàgina 93, llegim *Glossari* i, en canvi, en la 61 *Glosari*. Ni que probablement no

sigui responsabilitat de l'autor, ans de la col·lecció, hem trobat a faltar un índex de noms. En obres com aquesta un índex de noms facilita enormement la consulta del llibre i multiplica les possibilitats de recerca. És també una llàstima que la bibliografia no inclogui un apartat de fonts primàries, és a dir, dels escrits de Capdevila. Ens consta que en els originals de la tesi aquest apartat hi era, i que era més complet que cap de les llistes precedents dels escrits de Capdevila.

Recomanem la lectura de *La filosofia de Josep Maria Capdevila* a tothom qui vulgui conèixer millor el context cultural del noucentisme i la filosofia catalana de la primera meitat del segle XX. El llibre de Cortada és agradable de llegir, ben estructurat, clar, redactat amb cura. En definitiva, molt interessant.

Jaume Mensa i Valls

Universitat Autònoma de Barcelona

FIDORA, Alexander (2009)

Domingo Gundisalvo y la teoría de la ciencia arábigo-aristotélica

Traducció de l'alemany de Lorenzo Langbehn

(Colección de Pensamiento Medieval y Renacentista, 108)

Pamplona: EUNSA, 276 p.

Domènec Gundisalvi o Gundissalinus (c. 1110-1190) és «sin duda el representante de la "Escuela de Toledo" de mayor relevancia sistemática» (pàg. 25). Efectivament, no només va traduir al llatí en col·laboració amb altres estudiosos una vintena d'obres, entre les quals hi ha el *De intellectu* d'al-Kindī, l'anomenat *De scientiis* d'al-Fārābī, els *De convenientia et differentia subiectorum*, *Liber de anima* i *Liber de philosophia prima* d'Avicenna, el *Fons vitae* d'Avicenna o la *Summa theoricarum philosophiae* d'Algarzeli; sinó que és l'autor de cinc obres sistemàtiques: el *De anima*, el *De immortalitate animae*, el *De unitate*, el *De processione mundi* (estudiat, editat i traduït al castellà en el número anterior de la mateixa Col·lecció de Pensamiento Medieval y Renacentista, per Concepción Alonso del Real i María Jesús Soto-Bruna) i el *De divisione philosophiae* (estudiat, editat i traduït recentment a l'alemany pel mateix A. Fidora i D. Werner: cf. recensió a *Enrahonar*, 42 [2009], 167-169). En comparació amb altres traductors que no varen escriure obres pròpies, com per exemple Gerard de Cremona, Domènec Gundisalvi és un

autor privilegiat: la seva obra pròpia ens descobreix de manera més explícita i clara problemes filosòfics que només podem intuir en les traduccions. Els seus interessos, les seves preocupacions filosòfiques, la problemàtica conceptual esdevenen més clars en aquestes obres. Juntament amb els professors de París i de l'Escola de Chartres, Domènec Gundisalvi i els altres autors de l'anomenada Escola de Toledo van contribuir al «renaixement de les ciències en el segle XII» (C. H. Haskins), o al «segon començament de la metafísica» (L. Honnefelder), o a la «renovació de la metafísica» (M. D. Chenu), o a la «revolució intel·lectual» del segle XII (R. X. Southern), diguem-ho com vulguem.

El llibre que presentem és la traducció al castellà de la tesi doctoral del professor Alexander Fidora (professor d'investigació ICREA adscrit al Departament de Ciències de l'Antiguitat i de l'Edat Mitjana de la nostra Universitat), presentada al Departament de Filosofia de la Universitat Johann Wolfgang Goethe de Frankfurt l'any 2003, qualificada amb «summa cum laude» i publicada el mateix any amb el títol *Die Wissenschaftstheorie des*